

जाहिरातींचे दर.
सालील पत्र्यावर चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधवास', पुणे २.

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(टपाल हशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख ८ सप्टेंबर, १९३७

अंक ३६

स्पेशल स्टम्प ट्रस्टमेंट
पांढरें-सत्त्व किंमत १। रु.
मलशुद्धी टॅब्लेट्स किं ८ आ

या दोन औषधांच्या मदतीने पोटातील सर्व विकार सात्र्तीने
थर करता येतात अपचन, आम्लपित्त, पोटादुखी, पोटा फुगणे,
कर्पट डेंकर येणे, छातीतील जळजळणे, भोवळ वाटणे
अन्नावरची इच्छा नष्ट होणे, ह्योप समाधानकारक न येणे वगैरे
विकारांवर हा इलाज रामबाण गणला गेला आहे.

डॉ. बी. आर. गुणे
पुणे २

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळः—

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द. सा. ६ शें. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या
जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द. सा. ६ शें. ३ टक्के व्याज
दिले जाते

मदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या
जातात. ज्याचाचे दराबंदूळ बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्जाः सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या
जातात.

मॅनेजिंग एजंटस.

न्यू इंडिया अशुअरन्स कं. लि. मुंबई
(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानातील
सर्वात मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उतरणारा मनष्य मुख्यतः सालील तीन गोष्टींकडे
लक्ष देतोः—

(१) कंपनीचे स्थैर्य. (२) उत्तम व्यवस्था

(३) पॅपिलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता.

“न्यू इंडिया” ह्या तीनही बाबतीत पूर्ण समाधान देईल

प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि सात्र्ती करून घ्या.

श्री. डी. के. जोगळेकर, बी. ए.,
ऑर्गेनायझर ऑफ एजन्सीज,
टिळक रोड, पुणे (२)

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी ध्याना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना कर-
ण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट
घेण्यास आजच रु. २२, किंवा प्रथम ६०० व दरमहा ३ प्रमाणे
पुढे १० महान १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको
असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्वेशल लोन
घेऊन निकडीच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख
रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा
प्रॉस्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिटें पाठवून लिहा
अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.,

हेड ऑफिसः—गिरगाव, मुंबई

ब्रँचः—लक्ष्मी रोड, काकाकुबा मॅन्शन समोर, पुणे न. २.

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, केंस गळणे व टक्कल

ह्यावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

RELIABLE STENOGRAPHERS
AND TYPISTS

ON TEMPORARY & PERMANENT CONTRACTS.

Apply—MARATHI KENDRA,

10 BUDHWAR, POONA 2

THE DECCAN EDUCATION SOCIETY'S 3½% Debentures

The Deccan Education Society, Poona, at its general meeting held in August 1935 sanctioned the issue of 3½% Debentures of the amount of Rs 2,00,000 (Two Lacs) against the security of the general assets of the Society. Debentures worth Rs 1,30,000 have been already subscribed for privately

Debentures of the remaining amount of Rs 70,000 are now offered for subscription to the public. Each Debenture is of the value of Rs. 1,000; interest is payable half yearly at 3½% P. C on 1st April and 1st October. These Debentures are repayable in 15 years from the date of first issue i. e. on the 1st of October 1950 at the latest. Further particulars may be had from the under- signed. Please apply to —

P. M. LIMAYE,
Secretary, D. E. Society,
Poona

Fergusson College
3rd September 1937.

विविध माहिती

शेतीच्या घद्याचें उत्पन्न

इंग्लंड व वेल्स ह्यामध्ये दरवर्षी शेतकऱ्यांनी उत्पन्न केलेल्या एकूण मालाची किंमत सुमारे २७० कोटि रुपये भरते. हिंदुस्थानातील शेतीच्या मानाने हा आकडा दर माणशी किती तरी पट मोठा आहे हे सांगावयास नकोच

बीर द्वारूचा व्यापार

बीर द्वारूच्या निर्गतीचे व्यापारात ग्रेट ब्रिटनचा एक तृतीयांश हिस्सा आहे जर्मनी व जपान हे देश सालोसाल (२०%) येतात. ब्रिटनमधून ब्रिटिश वसाहतींस मुख्यतः बीरचा पुरवठा होतो, पूर्व आशियातील व्यापार जपानकडे आहे. जर्मन बीर जगभर सपते !

पोलादाचें उत्पादन

ग्रेट ब्रिटनमध्ये अलीकडे दर वर्षी सुमारे १२५ लक्ष टन गोलाद तयार होतें हिंदुस्थानातलें पोलादाचें वार्षिक उत्पादन ह्याच्या पधराव्या हिश्याइतकेंहि नाही.

बँक ऑफ एथिओपियाच्या विसर्जनाचा कायदेशीरपणा

अँबिसिनियामध्ये युद्ध उपस्थित होण्यापूर्वी बँक ऑफ एथिओपिया (अँबिसिनिया) ने लंडन येथे नॅशनल बँक ऑफ इजिप्तमध्ये रोखे ठेवून दिले होते इटलीने सदरहु बँकेचे विसर्जन केलें असल्याकारणाने बँक ऑफ इजिप्तने ते रोखे परत करण्याचें नाकारलें. ग्रेट ब्रिटनच्या परराष्ट्रीय खात्याने अँबिसिनियावर इटलीची मालकी असल्याविषयी दाखला दिला, तो कोर्टाने मान्य केला. सहाजीकच इटलीने बँक ऑफ एथिओपियाचें केलेलें विसर्जन ब्रिटिश कोर्टाने कायदेशीर मानलें पाहिजे, असें झालें. राष्ट्रसंघ अँबिसिनियाच्या प्रश्नाचा मामुली पद्धतीने एकीकडे विचार करीत आहे, त्याचवेळीं दुसरीकडे व्यवहारांत इटलीचें वर्चस्व केव्हांच प्रस्थापित झालेलें आहे !

हिंदुस्थानांतील पाण्याची धरणे

पाण्याच्या धरणांचा वेगवेगळ्या हद्दीने अनुक्रम लावतां येईल धरणातील पाणी वाहून नेणाऱ्या कालव्यांच्या व पाटांच्या लांबीचे हद्दीने सकरच्या धरणाचा अनुक्रम पहिला लागतो, कारण त्यांतून निघणाऱ्या कालव्याची व पाटाची लांबी ६,५०० मैल भरते. धरणाचे बांधकामामधील दगड-चुन्याच्या घनफळाचे हद्दीने भाटघर येथील धरण जगांत मोठें ठरेल. तेथील धरणाने २ कोटि, १५ लक्ष घनफूट चुन्या-दगडाचें भक्षण केलें आहे भडारदरा येथील विल्सन धरणाची उंची २७० फूट आहे. जगांत इतकी उंच धरणे अन्यत्र फार नाहीत. बांधकामाच्या लांबीचे हद्दीने हैदराबाद सस्थानांतील निजामसागर धरण (१६,००० फूट लांब) पहिलें येईल, तर साठलेल्या पाण्याची परिणामकारक तुलना करावयाची म्हटल्यास मद्रास इलाख्यांतील मेलुर धरणाचा हात कोणास धरता येणार नाही. त्यांत ५ कोटि, ४७ लक्ष घनफूट पाणी मावतें.

अहमदाबाद येथील गिरण्यांत रात्रपाळी

अहमदाबाद येथील सुमारे ४५ कपास कापडाच्या गिरण्यात रात्रपाळी चालू आहे. २५ हजार कामगार सत्रीच्या कामावर आहेत.

इंडियन शुगर सिंडिकेट, लि.

हिंदी साखरेच्या घद्याचें नियंत्रण करण्याकरिता स्थापन झालेल्या वरील कंपनीने सुमारे ९० साखर कारखान्यांच्या शिलकी साखरेचा ताबा आपणाकडे घेतला आहे. ही साखर बाजारांत कोणत्या दराने विकण्यांत यावी व मालाचा पुरवठा कसा व्हावा, ह्याविषयी सर्व अधिकार सिंडिकेटकडे सोपविण्यात आलेले आहेत. साखरेचा भाव स्थिर व किफायतशीर रहावा, ह्याकरिता हा प्रयत्न आहे.

बल्गेरिया देशांत शतायुची मोठी सख्या

काणत्याहि राष्ट्रात किंवा समाजात शतायुची सख्या मोठी असणे हे त्यामधील लोकांच्या निकोप प्रकृतीचें स्पष्ट चिन्ह होय. बल्गेरियामध्ये चार हजार लोकांनी शंभर वर्षांची वयोमर्यादा गाठली असल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे. उघड्या हवेंत काम करणे, मित आहार आणि ताक पिण्याची सवय ही सदरहु दीर्घायुष्याची कारणे देण्यात आली आहेत, तीं लक्षात ठेवण्यासारखी आहेत

वार्षिक सभा

पुणे, पोस्टर्स, आर एम. एस. अँड टेलीग्राफ्स को-ऑ. अर्बन बँकेची वार्षिक साधारण सभा पुणे हेड पोस्ट ऑफीसचे इमारतीत रविवार ता. १२ सप्टेंबर, सन १९३७ रोजी दुपारी ३ वाजतां भरणार आहे.

चित्रपट पहाणारांचा स्वर्ग

दर आठवड्यास ग्रेटब्रिटनमध्ये साडेचार हजार सिनेमा गृहांत दोन कोटि लोक वीस हजार मैल लांबीचे चित्रपट पहातात आणि वर्षाकाठी त्याप्रीत्यर्थ ५३ कोटि रुपये खर्चतात. साडेपांच कोटि रुपये किंमतीचे ब्रिटिश चित्रपट प्रतिवर्षी तयार होतात.

सुबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्यात

	किंमत रु.
२२-८-३७ ते २८-८-३७	३६, २३, ९३८
२९-८-३७ ते ४-९-३७	३५, ४८, १९२
२१-९-३१ ते ४-९-३७	३, ०२, ९६, ०९, ७८८

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध-माहिती ... ४४४	५ महागलेला कागद आणि वृत्तपत्राची हलासी ४४८
२ मोठे आणि छोटे उद्योगधंदे ... ४४५	६ विमा कंपन्यांचे पैसे व्याजी कसे लावण्यांत येतात ? ४४८
३ चित्रपटाच्या धंद्यास संरक्षण ... ४४६	७ सहकारी चळवळ ४४९
४ स्फुट विचार ... ४४६	८ रा. व. जोशी ह्यांचे तैलविद्युत ... ४५१
चीन आणि चांदी-सिंधी व्यापाऱ्यांचे धाडस-शरीर-सवर्धनाचे राष्ट्रीय महत्त्व-दिना-यालगत आगबोटीची वहातूक-डेअरी तज्ञांचा रिपोर्ट	९ पांच व दहा रुपयाच्या चलनी नोटा ... ४५१
	१० कपाशीच्या पिकांत वाढ ४५२
	११ निवडक बाजारभाव ४५३

अर्थ

बुधवार, ता. ८ सप्टेंबर, १९३७

मोठे आणि छोटे उद्योगधंदे

उद्योगधंद्याच्या स्वात्वावर करावयाच्या सर्चास मुंबईच्या प्रधानमंडळाने विधिमंडळांत मजुरी मागितली तेव्हां झालेल्या चर्चेत औद्योगिक प्रगतीबाबत अनेक भिन्नभिन्न विचार प्रकट करण्यांत आले प्रांतिक औद्योगिक खाते धंद्यांस सहाय्य देण्याचे कसे व कोणते यत्न करित आहे, ह्याची माहिती त्या स्वात्वाच्या अहवालांत प्रसिद्ध झाली असून श्री. अडवाणी ह्यांनी कांहीं आठवड्यांमार्गे मराठा चेंबरमध्ये केलेल्या भाषणांत ती त्रोटक रीतीने दिली होती आणि "अर्थ"मध्ये तिचा सारांश आम्ही वाचकांस सादर केला होता. सध्याच्या प्रांतिक प्रधानमंडळाचा विशेष कटाक्ष ग्रामोद्योगावर आहे आणि जुन्या सेडेगांवी धंद्यांचे पुनरुज्जीवन करण्याचे घोरण त्याने स्वीकारले आहे हे सर्वश्रुत आहे. खादीचे उत्पादन व खप ह्यांस उत्तेजन देणे हे राष्ट्रीय सभेच्या कार्यक्रमाचे एक महत्त्वाचे अंग होऊन बसले असून सेडीं आर्थिक दृष्ट्या शक्य तितकी स्वयंपूर्ण करणे हे त्याचे ध्येय आहे. विधिमंडळांत चर्चा झाली, तीमध्ये अर्थातच ह्या घोरणावर टीका होणे अपरिहार्य होते आणि प्रधानमंडळासहि स्वतःच्या घोरणाचे स्पष्टीकरण व समर्थन करणे आवश्यक झाले. चर्चेमध्ये प्रकट झालेल्या विविध विचारांचा येथे थोडक्यात समाचार घेणे जरूर आहे.

चरख्यासारख्या जुनाट साधनांच्या सहाय्याने माल तयार होण्यास उत्तेजन देणे म्हणजे सध्यांच्या आधुनिक यांत्रिक सुधारणांच्या काळांत त्रेता युगांतल्या औद्योगिक पद्धतीस कवटाळणे होय आणि त्या योगाने जनतेच्या आर्थिक स्थितीत प्रगति होणे अशक्य आहे असे एक मत विधिमंडळांत व्यक्त करण्यांत आले काँग्रेस आणि प्रधानमंडळ खादीवर भर देते, ते केवळ राजकीय दृष्ट्या योग्य होईल, परंतु आर्थिक उन्नतीच्या दृष्टीने पहातां चरख्याचा उद्योग श्रेयस्कर नाही, असेही प्रतिपादण्यांत आले. मध्यम स्थितीतल्या वर्गातील बेकारीचा प्रश्न सरकारने हाती घेऊन धंदे

शिक्षणाची सोय करावी असे कांहीं सभासदांनी सुचविले. परदेशी कंपन्या व परदेशी माल ह्यांच्या स्पर्धेमुळे देशी उद्योगधंदे चालत नाहीत असे नसून सरकारच्या औद्योगिक संरक्षणाच्या घोरणाचा परिणाम स्वदेशी धंद्यांवर अनुकूल होत आहे असे युरोपियन प्रतिनिधींनी सांगितले.

शेतकरी वर्गाची व सेडेगावांची उन्नति होण्यास लहान धंदे जगवणे व त्यांस उत्तेजन देणे अपरिहार्य व अगत्याचे आहे आणि ह्या करितांच काँग्रेस खादीच्या धंद्यास विशेष पाठिंबा देत आहे असा युक्तिवाद प्रधानमंडळाच्या वतीने करण्यांत आला. मोठ्या धंद्याची हेळसांड आपण करणार नाही, पण छोटेखानी धंद्यांची आपण विशेष काळजी घेऊ असे मुख्य प्रधानांनी सांगितले. सेडेगांवी धंद्यांच्या परिस्थितीची चौकशी करून मालाचे उत्पादन व खप ह्यांविषयी अनुकूल परिस्थिती पाहूनच त्यांसंबंधाचे आपले घोरण सरकार ठरवील असे आश्वासनही त्यांनी दिले. वास्तविकपणाने पहातां मोठे कारखाने विरुद्ध छोटे धंदे असा आत्यंतिक विरोधाचा हा प्रश्न नाही. हिंदुस्थानच्या आजच्या परिस्थितीत ह्या दोहोंसहि जागा आहे आणि असली पाहिजे. यांत्रिक पद्धति व मोठ्या प्रमाणावर चालणारे कारखाने ह्यांस आमचे देशांत अमर्याद वाव आहे आणि त्यांचे बाबतींत आम्ही फार मागसलेले आहो अशी वस्तुस्थिती आहे. छोटेखानी व सेडेगांवी धंदे ह्यांस उत्तेजन देणे चुकीचे आहे असे मात्र ह्यावरून ठरत नाही. जपान, जर्मनी, इटली फ्रान्स इत्यादि देशांत कारखानी धंद्यांच्या बरोबरीने घरगुती छोटेखानी धंदे चालतात, हे येथे लक्षांत ठेवले पाहिजे. मोठ्या कारखान्यांत सुशिक्षितांस व सेडेगावी जनतेस भरपूर उद्योग मिळण्याची शक्यता कालमर्यादित आहे. तसेच, कित्येक धंदे लहान प्रमाणावर चालणे शक्य आणि इष्ट आहे. शेतीच्या धंद्यास लहानसहान उद्योगाची जोड दिल्यावांचून तो धंदा आणि सेडेगावांतल्या बहुसंख्य जनतेचे जीवित चालणे अत्यंत कठीण होऊन गेले आहे अशा स्थितीत, मोठ्या कारखान्यांवरच सर्व भर देणे चुकीचे आहे. त्याचप्रमाणे, सेडेगावे स्वावलंबी करण्याच्या ध्येयाचे मार्गे लागून मोठ्या प्रमाणावरील व आधुनिक यांत्रिक सुधारणांच्या सहाय्याने चालणाऱ्या धंद्यांकडे दुर्लक्ष करणे हे तितकेंच अनहितकारक आहे. मुंबई इलाख्याच्या विशिष्ट परिस्थितीचाहि ह्यासंबंधांत काळजीपूर्वक विचार होणे अगत्याचे आहे. कोणत्याहि ध्येयवादास व्यावहारिकतेचे नियंत्रण घातले नाही तर समाजहितदृष्ट्या तो अनुपकारकच ठरतो, हे येथे विसरून चालणार नाही मोठे आणि छोटे धंदे ह्यांचा मेळ घालूनच पुढे जाण्याचे घोरण सरकारने अंगिकारले पाहिजे. हे धंदे परस्पर-पूरक करण्यात तज्ञांनी व राजकर्त्यांनी आपले कौशल्य प्रकट केले पाहिजे. मध्यवर्ती सरकाराचे घोरण, जागतिक स्पर्धा, विशिष्ट प्रांतिक परिस्थिती, भांडवलाचा पुरवठा, प्रचलित शिक्षणपद्धतीत सुधारणा होण्याची आवश्यकता, शहरी व सेडेगांवी लोकांत पसरलेली बेकारी इत्यादि अनेक बाबींची गुंतागुंत ह्या प्रश्नांत झालेली आहे आणि तो सोडवतांना व्यापक, व्यावहारी व दीर्घदर्शी दृष्टी ठेवणे अगत्याचे आहे. दीर्घ अनुभव आणि विचार ह्यांवर आधारलेले ह्या विषयावरील आपले विचार सर एम. विश्वेश्वर अय्या ह्यांनी नुकतेच पुढे मांडले आहेत आणि त्याचा योग्य परामर्श प्रांतिक प्रधान मंडळाकडून घेतला जाईल अशी आम्हांस आशा आहे.

चित्रपटाच्या धंद्यास संरक्षण

हिंदी सिनेमा धंद्यावर आक्रमण !

हिंदुस्थानामध्ये चित्रपटशाळा, सिनेमा स्टुडिओ व सिनेमागृहे स्थापन करण्यास आपणांस सरकारने सहाय्य करावे अशी ब्रिटिश धंदेवाल्यांची मागणी आहे आणि ह्याबाबत एक योजना आखून ती ब्रिटिश सरकारास सादर करण्याचा त्यांचा विचार आहे. अमेरिकन व जर्मन सिनेमावाल्यांनी हिंदी फिल्मसचे धंद्यात प्रवेश केला असून त्यांच्याशी स्पर्धा करणे ब्रिटिश धंदेवाल्यांस जड जाते, अशी त्यांची तक्रार आहे ब्रिटिशांनी आपल्या भांडवलाच्या व तज्ज्ञाच्या जोरावर हिंदी लेखकांच्या कथांचे हिंदी नट-नटाकरवी चित्रीकरण ह्या देशांत आरंभिले म्हणजे त्या उद्योगाची येथील स्वदेशी धंद्याशी अनिष्ट स्पर्धा चालू होईल हे उघड आहे. अमेरिकन व जर्मन कंपन्यांनी ह्याबाबत प्रगति केली असून, ब्रिटिश कंपन्यास त्यांची स्पर्धा भोवते ह्या मुद्यात तथ्य दिसत नाही. कारण, अद्याप त्या दिशेने विशेषसे प्रयत्न झालेले नाहीत. हिंदी लोकांत चित्रपटांची अभिरुचि निर्माण करून सिनेमाचे धंद्याकरिता गिःहाइकी तयार करण्याचे प्राथमिक काम देशी सिनेमा कंपन्यांनी अगोदरच मोठ्या परिश्रमाने व पैशाची शीज सोसून केले आहे. त्याचा फायदा विदेशी कंपन्यांस मिळावा, हे सद्युक्तिक होणार नाही. इंग्लंडमध्ये चांगले चित्रपट निर्माण झाल्यास हिंदी लोक त्यांस आश्रय देतील, परंतु देशी धंद्याची गळचेपी कृत्रिम मार्गाने करण्यात ग्रेऊं लागली, तर त्यास मात्र जोराचा विरोध होईल, ह्यांत शका नाही. मोशन पिक्चर सोसायटी ऑफ इंडियाचे अध्यक्ष, सर फिरोज सेटना, ह्यांनी उपरिनिर्दिष्ट कारवाईविरुद्ध आपले मत स्पष्टपणे व्यक्त केले आहे व हिंदुस्थान सरकारने देशी धंद्याचे संरक्षण करण्याकरिता सदैव जागरूक राहिले पाहिजे, असे सूचविले आहे.

ब्रिटिश बोलपटांविषयी नियम

ग्रेटब्रिटनमधील चित्रपटाच्या धंद्यास उत्तेजन देण्याच्या हेतूने सिनेमागृहांत दाखवण्यात येणाऱ्या चित्रपटामध्ये अमूक टक्के इतके पट ब्रिटिश बनावटीचे असेलच पाहिजेत असा तेथील सरकारने निर्बंध घातला आहे. ब्रिटिश बोलपटांमध्ये सुधारणा व्हावी म्हणून ते सरकार आणखी एक पाऊल पुढे टाकण्याच्या विचारात आहे बोलपट भाड्याने देण्याची परवानगी देताना लाब पटांचे बनावटीत दर फूट लाबीमार्गे १३ रुपये मजुरी-प्रीत्यर्थ सर्व झालेच असले पाहिजेत आणि मजुरीची एकूण किमान रकम १ लक्ष रुपयापेक्षा कमी असता कामा नये असा नवीन नियम करण्यात येणार आहे कमी सर्वांचे आणि सामान्य प्रतीचे चित्रपट घेऊन कायद्याने घालून दिलेल्या मर्यादित त्याची सख्या आणून ठेवावयाची ह्या चित्रपटाच्या धंदेवाल्यांच्या प्रवृत्तीस आळा घालून उच्च दर्जाचे बोलपट देशात तयार व्हावे, हा सरकारचा सदरहु नियम करण्यांत उद्देश आहे. अमेरिकन बोलपटांची बरोबरी अजूनहि ब्रिटिश बनावटीचे बोलपट करू शकत नाहीत आणि ब्रिटिश धंद्यास उत्तेजन व सहाय्य देण्याचा कायद्याचा मूळ हेतु साध्य होत नाही, ह्याकरिताच वरील नवीन नियम करण्यात येत आहे

स्फुट विचार

चीन आणि चांदी

जपानने चीनशी युद्ध आरंभल्यापासून ह्या झटापटीचे जागतिक व्यापारावर काय परिणाम होतात इकडे सर्वांचे लक्ष लागून राहणे स्वाभाविक आहे. युद्ध म्हणजे व्यापार व उद्योगधंदे ह्यांच्या व्यवहारात व्यत्यय हे ठरलेलेच आहे. युद्धात पडलेल्या राष्ट्रास लढाऊ सामुग्रीच्या पुरवठा अन्याहत चालू असणे अगत्याचे असते आणि तो पुष्कळ अंशी बाहेरून आणावा लागतो सरकारी नैमित्तिक सर्वांहि वाढतो आणि त्या प्रमाणांतच द्रव्याचा पुरवठा करणे आवश्यक होते अतर्गत देवघेवीसाठीच पैसा मोठ्या प्रमाणांत खेळावा लागतो असे नसून बाहेरून येणाऱ्या मालाची भरपाई होण्याची तरतूद करावी लागते. ह्यासाठी हुंडणावळीचा दर अनुकूल राहणे आवश्यक असते आणि तो दर राष्ट्राची बाहेर पत आणि येणे असेल त्या मानावर अवलंबून रहातो. परराष्ट्रांचे कर्ज काढून किंवा तेथे सोन्याचा सचय करून हे काम भागवावे लागते चीनमध्ये चांदीच्या नाण्याचा व चलन परिमाणाचा पूर्वापार चालत असलेला प्रघात आहे, आणि ह्या कारणाने आपल्या संग्रहातली चांदी विकून त्या राष्ट्रास परदेशामध्ये पत उभारावी लागणार. चीनची चांदी जगाच्या बाजारात ह्याप्रमाणे एकदम विक्रीस आली असता तिची किंमत उतरून इतर देशाच्या सराफी बाजारांत गोंधळ उडेल अशी भीति उत्पन्न होणे स्वाभाविक आहे हिंदुस्थानास चांदीचा व्यापार आणि चांदीचे भाव ह्या गोष्टी अत्यंत महत्त्वाच्या वाटतात, कारण, जगाच्या चांदीच्या बाजारांत ह्या देशास विशिष्ट स्थान आहे चांदीच्या भावात विशेष चलविचल होऊं न देण्यात अमेरिकन राष्ट्रांचे स्वहित गुरफाटलेले आहे. आर्थिक दृष्ट्या प्रबल असलेल्या त्या राष्ट्रांत जागतिक बाजारांत येणारी चांदी पचवण्याचे सामर्थ्य आहे चीनमध्ये २५-३० कोटी रुपयांच्या चांदीचा संग्रह आहे आणि त्याची विक्री अमेरिकेच्या सहाय्याने व्यवस्थित पार पाडण्याची योजना अमलात येत असल्याचे प्रसिद्ध झाले आहे, ही समाधानाची गोष्ट आहे.

सिंधी व्यापाऱ्यांचे धाडस

सिंधी व्यापारी मंडळाने प्रातिक गव्हर्नर आणि व्हाइसरॉय यांचेकडे तारा पाठविल्या आहेत आणि चीन-जपानच्या युद्धामुळे शांघाय, पेकिंग व टॅन्सटिन येथील आपली मालमत्ता व लोकांचे जीव धोक्यांत असल्याने त्यांच्या संरक्षणाची तजवीज व्हावी अशी विनंति केली आहे सिंधी व्यापाऱ्यांची घघातील साहाय्याविषयी प्रसिद्धी आहे. हिंदुस्थानांतला कलाकुसरीचा माल व "क्यूरिओ" लाबलाबच्या देशांत नेऊन विकणे ह्या धंद्यात त्यांनी अपूर्व यश संपादिले आहे. चीनमध्ये सध्या चालू असलेल्या रणधुमाळीच्या प्रसंगाने ही गोष्ट प्रामुख्याने पुढे आली आहे. तथापि, ती इतर प्रांतातील हिंदी लोकांनी ध्यानांत बाळगण्यासारखी आहे. झाझिबारमध्ये हिंदी व्यापाऱ्यांनी कसे बस्तान बसवले ह्याची कल्पना तेथे चाललेल्या लढ्यावरून येत आहे. निरनिराळ्या वसाहतींमध्ये ह्याप्रमाणे विशिष्ट प्रांतांतल्या हिंदी रहिवाशांनी आपल्या व्यापाराचे जाळे पसरले आहे आणि तेथे मार्गांत येणाऱ्या अडचणींस ते तोंड देत आहेत आपला व्यापार स्वदेशाच्या बाहेर पसरवण्यांत घडाडी व साहस लागते आणि ते अर्गी असल्यावचून

हिंदी धंदेवाल्यांची सांपत्तिक प्रगति होणे अशक्य आहे मुलतानों श्रॉफ ह्या नांवाने संबोधिले जाणारे धंदेवाले सिंधी सराफ आहेत आणि त्यांनी बँकिंग व सावकारी ह्या विषयांचे व्यवहार सर्व देश-भर पसरले आहेत. त्यांनी इंपीरिअल बँकेसारख्या सस्थाशी उत्तम जम बसवला आहे आणि फायदेशीर व्यवहार चालवले आहेत. ही उदाहरणे महाराष्ट्रीयस बोधदायक झाली पाहिजेत.

शरीरसंवर्धनाचे राष्ट्रीय महत्त्व

राष्ट्रीयदृष्ट्या तरुण पिढीच्या शरीरसंवर्धनाचे महत्त्व फार मोठे असून उषड्या हवेतले खेळ, पोहणे, कवाडत, नमस्कार व कुस्त्या इत्यादि साधनांनी भावी समाजाचे शारीरिक सामर्थ्य वाढवण्याचे पद्धतशीर प्रयत्न आमचे इकडे होऊ लागले आहेत, ही समाधानाची गोष्ट आहे विश्वविद्यालयाने शरीरसंवर्धनाचा कार्यक्रम कॉलेजामध्ये सक्तीचा केला आहे आणि महाराष्ट्रीय मंडळासारख्या सस्था सामान्य जनतेच्या हितार्थ ह्या दिशेने आस्थेवाङ्कणाने झटत आहेत. पाश्चात्य देशांत तेथील राज्यकर्ते शारीरिक शिक्षणाच्या योजना आखून त्या अमलात याव्या म्हणून सटळ हाताने सहाय देत आहेत म्युनिसिपालिटी व इतर स्थानिक स्वराज्य सस्था तिकडे ह्या कामात लक्ष घालतात आणि पैसा संच करतात ह्या प्रकारचा उपक्रम आमच्या प्रातिक सरकारांनी करणे आवश्यक आहे ब्रिटिश पार्लमेंटने चालू साली शारीरिक शिक्षणाचा प्रश्न व्यावहारिक कृतीच्या क्षेत्रात आणून सोडला आहे आणि त्यासंबंधातल्या योजनेस कायद्याचे व पैसाचे पाठबळ व्यवस्थित रीतीने दिले आहे. ह्या कार्यासाठी राष्ट्रीय सल्लागार मंडळ स्थापण्यात आले आहे आणि संस्थास यावयाच्या द्रव्यसहायाची व्यवस्था पाहण्यासाठी एक समितीहि नेमली गेली आहे येत्या चार वर्षांच्या अवधीत वरील योजनेप्रतियर्थ चार कोटि रुपये खर्चले जावयाचे आहेत स्थानिक स्वराज्याच्या व इतर सार्वजनिक संस्थास त्याच्या मान्य झालेल्या खर्चाचा मोठा हिस्सा सरकारी ग्रंट म्हणून देण्यात यावयाचा आहे पोषक अन्न आणि व्यायाम ह्यांच्या सहायाने तरुण पिढी सुदृढ व कार्यक्षम बनवण्याचे राष्ट्रीय महत्त्व पाश्चात्य देशांत ओळखले जात आहे तेच धोरण हिंदुस्थानात अंगिकारले जावयास पाहिजे. ह्यासंबंधात लोकांत जागृति झाली आहे, हे सुचिन्ह आहे.

किनाऱ्यालगत आगबोटींची वहातूक

हिंदुस्थानचा परराष्ट्रीय व्यापार मोठ्या प्रमाणावर चालत असूनहि त्यात मालाची वहातूक करणाऱ्या आगबोटी सर्वस्वी परकीयांच्या मालकीच्या आहेत. आपला व्यापार शक्य तितका स्वतःच्या आगबोट मंडळ्यांच्या हातीं असावा अशी व्यवस्था समुद्रकिनारा असणाऱ्या देशांनी केलेली असते. आगबोटिंच्या वहातुकीचा धंदा किफायतशीर आहे आणि राष्ट्राच्या संरक्षणाच्या दृष्टीने त्याचे विशेष महत्त्व असते. आगबोटी बाषणे आणि त्यातून मालाची वहातूक करणे ह्या दोन्ही ध्यात, ह्या देशास विस्तृत किनारा असूनहि हिंदी लोकांस मुळांच स्थान नाही ही खरोखर लाजिरवाणी गोष्ट आहे किनाऱ्यालगतची मालाची व उतारूची वहातूक तरी निदान आपल्या हातीं आणावी ह्या उद्देशाने अनेक हिंदी आगबोट मंडळ्यांनी प्रयत्न केले आहेत, परंतु त्या ध्यात अगोदरच दृढमूल झालेल्या ब्रिटिश मंडळ्यांच्या स्पर्धेपुढे त्यांचे काही चालत नाही असा अनुभव आलेला आहे. हिंदी मालकीच्या मंडळ्यांस ह्या

उद्योगांत सरकारचे सहाय मिळावे आणि त्याचा स्पर्धेपासून बचाव व्हावा ह्यासाठी आजवर प्रयत्न झालेले आहेत, पण त्यास यश आलेले नाही श्री हाजी ह्यांनी ह्यासंबंधात मागे एक बिल मध्यवर्ती विधिमंडळापुढे आणिले होते आणि त्याची थोड्या बदललेल्या स्वरूपातली पुनरावृत्ति सर अबदुल हलीम गझनवी ह्यांनी आता असंब्लीपुढे मांडलेल्या बिलाने काढली आहे. आगबोट मंडळ्यांमध्ये वहातुकीचे दुराभावत जी भयकर स्पर्धा चालते आणि जिच्या योगाने हिंदी मंडळ्यांची प्रगति सुटते, तिला आळा घालण्याची व्यवस्था व्हावी एवढाच आपल्या बिलाचा उद्देश आहे असे सर अबदुल ह्यांनी सांगितले तरीहि सरकारने त्यास विरोध केला काही सभासदांच्या मताने बिलाचा उद्देश व मर्यादा ही अत्यंत आकुचित आहेत तर युरोपियन सभासदांच्या मते बिल अनाश्यक व अहितकारक आहे सध्या हे बिल सिलेक्ट कमिटीकडे गेले आहे आणि त्यासंबंधाने सरकार शेवटी कोणते धोरण स्वीकारणार हे अजून निश्चित व्हावयाचे आहे.

डेअरी तज्ज्ञांचा रिपोर्ट

हिंदुस्थानांतील शेती व दूधदुभते ह्यासंबंधी चौकशी करून सुधारणा सुचविण्याकरिता सर जॉन रसेल व डॉ. राइट ह्या दोन ब्रिटिश तज्ज्ञांची नेमणूक करण्यांत आली होती. एका पधरवड्याचे आंत त्याचा रिपोर्ट प्रसिद्ध होईल तज्ज्ञांनी दिलेल्या मनाचा सारांश येथे दिला आहे.—

(१) युरोपियन पद्धतीच्या डेअऱ्या स्थापन करण्यास हिंदुस्थानांत अनुकूल परिस्थिति नाही जलद वहातुकीच्या साधनांचा खेड्यापाड्यात असलेला अभाव, ही डेअऱ्याचे मार्गीतील प्रमुख अडचण आहे. लोणी व साय ह्यापेक्षा तूप बनविण्याकडे जास्त लक्ष पुरविण्यात यावे. तुपासबधी सशोधन चालू ठेवण्याची आवश्यकता विसरता कामा नये

(२) गव्हाविषयी संशोधन होण्याविषयी सर जॉन रसेल ह्यांचा आग्रह आहे. चपातीचे बनवटीत सुधारणा करता येण्याजोगी आहे, असा त्यांचा समज दिसतो. परदेशांतून दुभर्ती जनावरे आणण्यापेक्षा देशी पैदास सुधारावी, अशी त्यांची शिफारस आहे. विश्वविद्यालयात आज प्रत्यक्ष संशोधन चालू नसले, तरी त्यांस सरकारने ग्रंट चालू ठेवावी; कारण संशोधनाच्या पूर्वतयारीचेच आज विशेष महत्त्व आहे, असे दोघाहि तज्ज्ञांचे म्हणणे आहे

“ पाचोरा जामनेर ” व “ दौंड बारामती ” रेल्वे क

पाचोरा जामनेर रेल्वे कंपनीस मार्च, १९३७ अखेर सपलेल्या वर्षी ४७,१३९ रु नफा झाला, त्यातून ४१ टक्के दराने (प्रांतीवरील कर न भरलेले) दिव्हिडंड वांटण्याचे कंपनीच्या साधारण सभेत ठरले

दौंड बारामती रेल्वे कंपनीस ४९,८०२ रु नफा झाला; तिच्या भागीदारासहि वरील दरानेच दिव्हिडंड मिळेल

दोनहि कंपन्यांच्या वार्षिक सभा मुम्बई येथे ता. १ सप्टेंबर रोजी श्री. पुरुषोत्तम काशिनाथ गोडबोले ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली भरल्या होत्या.

महागलेला कागद आणि वृत्तपत्रांची हलाखी

कागदाचे भाव एकाएकी चढल्यामुळे वर्तमानपत्राच्या घद्यामध्ये गडबड उडून गेली आहे. वर्तमानपत्रवाले ज्याप्रमाणे कागदाच्या गिरण्यावर अवलंबून असतात त्याप्रमाणे ह्या गिरण्याचे मालकांस त्यांचा मुख्य कच्चा माल जो लांकडाचा रांधा, तो तयार करणाऱ्या कारखानदारांवर अवलंबून रहावे लागते एका धंद्याचा पका माल तो दुसऱ्या घद्याचा कच्चा माल अशी साखळी येथे लागल्याने वर्तमानपत्राचे वाचक आणि कर्ते ह्यांचा सबंध, लाकडाची जगळे व राधा तयार करणारे कारखाने ह्यांचे पर्यंत जाऊन भिडतो.

जंगलांतली झाडे

लाकडाचा राधा

वर्तमानपत्रास उपयोगी कागद

कागदाच्या गिरण्या

छापसानेवाले-वर्तमानपत्रकर्ते

ह्या प्रकारची सदरहू परंपरा आहे. आधुनिक वर्तमानपत्रात वापरण्यात येणारा कागद विशिष्ट प्रकारचा असून लाकडाचा विशिष्ट तऱ्हेचा राधा हा त्यांतला कच्चा माल असतो कागद मोठ्या प्रमाणात लागत असल्याकारणाने त्याचा पुरवठा ठराविक किंमतीस सारखा होत राहिल अशी व्यवस्था वर्तमानपत्राच्या धंदेवाल्यास अगाऊ करावी लागते आणि भावासंबंधाने करार करावे लागतात कागदाच्या कारखानदारांस राधा बनवणाराशीहि त्याच प्रकारचे करार करणे आवश्यक असते १९३८ सालांत व्हावयाच्या कागदाच्या पुरवठ्याबाबतचे करार अलीकडे झाले असून कागदाच्या कारखानदारांनी वर्तमानपत्राच्या मालकांकडून कागदाच्या प्रत्येक टनास पूर्वी ठरलेल्या १३० रुपये दरापेक्षा २५ रुपये ज्यास्त मागितले आहेत आणि दर टनामागे २० ते २५ रुपये इतका वाढवा वर्तमानपत्रकर्त्यांस कबूल करावा लागला आहे. लाकडाचा राधा बनवणाऱ्या कारखानदारांनी उत्तर युरोपात आपला सध बनवून कागदाच्या गिरणीवाल्यावर चढीच्या किमती लादण्याचा प्रयत्न केला असल्याची तक्रार आहे. कागदाच्या बनावटीच्या खर्चात काटकसर करण्यात आली आहे तरी तिच्या योगाने राध्याच्या भावातील वाढवा निघू शकत नाही. राध्याच्या दोन मुख्य प्रकारांचे भाव एकदम कसे वाढले ह्याची कल्पना खाली दिलेल्या आकड्यावरून सहज येईल.

दर टनास बदरावरची किंमत

	न्युज सल्फाइट		मेकॅनिकल वेट	
	पौंड	शिलिंग पेन्स	पौंड	शिलिंग पेन्स
जानेवारी, १९३६	६	१७	६	२ २ ६
जुलै, १९३६...७	१५	०	२	४ ३
डिसेंबर, ...१९३६...९	५	०	२	८ ३
जुलै, . . १९३७...१६	५	०	३	१३ ९

एक टन वर्तमानपत्री कागद बनवण्यास वरील दोन प्रकारांपैकी पहिल्या जातीचा एक टन आणि दुसऱ्या जातीचा आठ टन इतका राधा लागतो. गेल्या जुलैमधील राध्याच्या भावाने वृत्तपत्रीय कागदाच्या एका टनास ५० रुपये इतका उत्पादन खर्च घाढणार ग्रेटब्रिटनमध्ये कागदाच्या गिरण्यांचा एका मालकीचा एक मोठा गट आहे व त्याचे एकूण भांडवल १५ कोटी रुपये आहे. त्यास राध्याच्या कच्च्या मालास वाढलेल्या दराने राधा

विकत घ्यावयाचा म्हणजे एका वर्षाच्या त्याच्या पुरवठ्यास सुमारे २३ कोटी रुपये अधिक खर्च येणार राध्याच्या किंमतीत पुढे आणखी वाढवा व त्या योगाने स्वतःचे नुकसान होऊ नये म्हणून वरील गिरणीवाल्यांच्या गटांनी स्वीडनमधील राध्याचे दोन कारखाने आपल्या नियंत्रणाखाली आणले आहेत आणि न्यू फौडलडमधील लाकडाच्या खरेदीचा हक्क मिळवून ठेवला आहे

हाखी प्रतीचा दैनिक खप असलेल्या वर्तमानपत्रांच्या मालकांस कागदाच्या वाढलेल्या भावामुळे मोठी अडचण सोसावी लागत आहे. ह्यापैकी एका मोठ्या मंडळीस प्रतिवर्षी दीड लक्ष टन कागद लागतो आणि तिला कागदाच्या वाढलेल्या किंमतीने सुमारे तीस लक्ष रुपये अधिक खर्च येईल इतर मंडळ्यास ह्याच तऱ्हेने कागदाचा पुरवठा करण्यात जादा खर्च येणार आहे. वर्तमानपत्राच्या किमती वाढवून हा वाढलेला खर्च भागवावा म्हटले तर ते सहज करता येईलच असे नाही. ग्राहकास कमी पाने देण्याचा काटकसरीचा एक मार्ग आहे आणि त्याचप्रमाणे हलक्या वजनाचा कागद वापरणेहि शक्य आहे गिऱ्हाइके आकर्षून घेण्यासाठी ब्रिटिश पत्रे प्रतिवर्षी एकूण अडीच कोटी रुपये खर्चतात, त्यास काट मारतां येऊन बचत घडवून आणता येईल; पण ह्या बाबतीत सर्व मंडळ्यांचे पूर्ण सहकार्य व्हावे लागेल. सारांश, कागद महागल्यामुळे वृत्तपत्राच्या धंद्यावर संकट ओढवले असून त्यातून कसे सुरक्षित बाहेर निघावे ह्याची त्यास काळजी लागून राहिली आहे ही ब्रिटिश वर्तमानपत्राची अवस्था आहे तेथे हिंदुस्थानातील वृत्तपत्राची काय हलाखी झाली आहे, हे सांगायचास नको काही अपवाद सोडल्यास, देशी दैनिके व साप्ताहिके ह्यांचे हातावरचे पोट भरण्याची बहुशः मारामार असते आणि त्यात महागड्या कागदाच्या आपत्तीची भर पडली आहे.

विमा कंपन्यांचे पैसे कसे व्याजी लावण्यांत येतात ?

हिंदी विमा कंपन्यांवर निष्पन्न घालणाऱ्या कायद्याचा मसुदा सध्या मध्यवर्ती कायदेमंडळांत चर्चितला जात आहे. कंपन्यांनी आपला पैसा कोणत्या रीतीने गुंतवावा, सरकारी रोख्यात त्यांनी किती पैसे घालावे, इत्यादि मुद्दे ह्यासंबंधात महत्त्वाचे आहेत देशी कंपन्या आपले पैसे कोणकोणत्या ठिकाणी कसकशा प्रमाणात गुंतवितात, ह्याची माहिती खालील आकड्यावरून होईल. हे आकडे सर्वांत ताज्या सरकारी अहवालातील आहेत.-

	%
स्थावर मालाचे महाणावर कर्जे	३८
पॉलिसीवर कर्जे	८९
स्टॉक्स व शेअर्स कर्जे	०५
सरकारी रोखे	५१८
म्युनिसिपल रोखे व डिपॉजिट्स	१२२
हिंदी कंपन्यांचे भाग	५३
जमीन व घरे	५२
इतर	१२४
	१००.०

लोखंडाचे उत्पादन

जगातल्या सर्व स्पर्णीतून जेवढे लोखंड निघते, त्यातले सुमारे १४ टक्के ब्रिटिश साम्राज्यातल्या देशांमध्ये काढण्यात येते. तथापि, गेल्या वर्षी ग्रेट ब्रिटनमध्ये बाहेरच्या देशातून जेवढे लोखंड आयात करण्यात आले, त्यातला दहावा हिस्साच काय तो ब्रिटिश साम्राज्यामधील देशांमधून गेला. लोखंडाच्या उत्पादनात हिंदुस्थानचा नंबर चांगला वर लागतो.

सहकारी चळवळ

नांदगांव येवळ-तालुका को-ऑपरेटिव्ह सुपरवायझिंग युनियन लिमिटेड, नांदगांव.

सालाबादप्रमाणे युनियनला साठील असलेल्या सोसायट्याच्या वार्षिक साधारण सभा भरल्याः—

- १ माडवळ को. के. सो. ता. नांदगांव ता. १७-८-३७ रोजी.
 - २ गौडगांव " ता. येवळा ता. १८-८-३७ "
 - ३ सुरेगांव " " ता. १९-८-३७ "
- वरील तिन्ही ठिकाणी मे. एस. एस. जोशी बँक इन्स्पेक्टर-साहेब व मे. के. के. कोष्टी सुपरवायझरसाहेब व यू. क. मं. भाऊ बाबाजी पाटील हे हजर होते.

- ४ नागडे को. के. सो. ता. येवळा ता. २०-८-३७
 - ५ नगरसुल लाढवंजारी " " ता. २१-८-३७
- वरील दोन्ही ठिकाणी मे. के. के. कोष्टी सुपरवायझरसाहेब हजर होते.

वरीलपैकी नगरसुल लाढवंजारी को. के. सो. ची सभा भरवून सुपरवायझर यांनी सहकारी तरतूदे त्यांना समजावून देण्याचा प्रयत्न केला व सोसायटीची आस्था त्यांच्या मनावर बिंबविली व नवीन सुधारलेले शेअरपद्धतीचे पोटनियम-पत्रक (१) सोसायटीने मोठ्या खुल्या दिलाने स्वीकारण्याचा ठराव पास केला.

पुणे पोस्टल, आर. एम. एस. आणि टेलिग्राफ्स को. अर्बन बँक लि., पुणे
(वार्षिक सभा : ता. १२-९-३७)

सन १९३६-३७ अखेर वरील बँकेच्या सभासदांची संख्या ९८१ असून भाग भांडवल २५,८४५ रुपयांचे आहे. रिझर्व्ह फंडांत ८,३३० रु. आहेत. बँकेकडे ४४३ हजारोंच्या ठेवी असून ९९३ हजारोंची कर्जे येणे आहेत. काटकसर फंड ४८ हजारोंवर आहे. वर्षाअखेर बँकेस २,५९३ रु. १ आ. ६ पै नफा झाला, त्यातून १,८८९ रु. १ आ. ० पै इतक्या रकमेचा डिव्हिडंड (७.३%) देण्याकडे विनियोग करावा, अशी बोर्डाची शिफारस आहे. सध्या बँकेची कचेरी ज्या भाड्याचे जाग्यांत आहे, ती जगा पोस्ट सात्यास लागण्याचा संभव आहे. स्वतःची इमारत बांधण्याचे हेतूने मोफत अगर अल्प मुदतीच्या भाड्याने पुणे हेड पोस्ट ऑफिसचे आवारात जागा मिळण्याविषयी सात्याकडे बोर्डांनी मागणी केली आहे. ती मान्य झाल्यास ६ ते ७ हजार रु. खर्चून इमारत बांधण्याकरिता बोर्डे साधारण सभेची मजुरी मागत आहे. बँकेची प्रगति समाधानकारक होत असून, तिची स्वतःची इमारत असणे इष्ट आहे.

पुणे मर्चंट्स को बँक लि.
(वार्षिक सभा ता. १२-९-३७)

वरील बँकेच्या सभासदांची संख्या ६४८ असून वसूल झालेले भांडवल ६४,८४० रु. व ठेवी २,८९,३८० रुपयांच्या आहेत. रिझर्व्ह फंड ११ हजारोंचा आहे व इतर फंड ६३ हजारोंचे आहेत. सभासदाकडे असलेल्या कर्जांची रकम ३,०७,०८१ रु. आहे. थकवाकीचे प्रमाण वाढले आहे. ही बाकी शक्य तों-कमी करण्याचे बोर्डांचे धोरण आहे. १९३६-३७ सालाअखेर बँकेस

८,५९८ रु. १५ आ. ५ पै निवळ नफा झाला, त्यातून ६ टक्के दराने डिव्हिडंड वाटण्याकरिता ३,७२० रुपयांचा विनियोग करावा, अशी बोर्डांची शिफारस आहे. बँकेच्या स्थापनेपासून कौन्सिलच्या अध्यक्षीचे जागेवर काम करित असलेले श्री. न. वि. केळकर हे सेवानिवृत्त झाले, त्या समयाने त्यांचा सत्कार मोठ्या समारंभाने मुकताच करण्यांत आला.

खेड अर्बन को-ऑपरेटिव्ह बँक, लि.
वरील बँकेची वार्षिक साधारण सभा २९-८-३७ रोजी भरली होती. सन १९३७-३८ सालाकरिता रा. रघुनाथ वामन जोशी शेअरमन म्हणून निवडून आले. सन १९३६-३७ च्या अहवालावरून बँकेचे शेअर भांडवल ४१७० रु. व रिझर्व्ह फंड, संशयित कर्ज फंड, डिव्हिडंड इकालायझेशन फंड व स्पेशल फंड मिळून १३८९ रुपयांचे असून स्वीकारलेल्या ठेवींची रकम १५१०५ रु. आहे. सालाअखेरीस कर्जांची येणे बाकी १८,२५७ रु. असून इन्व्हेस्टमेंट म्हणून रु. १६०० गुंतविले आहेत. थकवाकीचा आंकडा (४२८४ रु.) कमी करणेचा पंच मंडळींचा सतत प्रयत्न चालू असल्याचा खुलासा अहवालाचे रिपोर्टांत नमूद आहे. बँकेस चालू साली ७७७ रुपये नफा झाला आहे. मार्ग-दारास ५.१६ टक्के दराने डिव्हिडंड वाटण्याचे ठरविले आहे.

मुंबई प्रॉव्हिन्शियल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड.

असे जाहीर करण्यांत येते की बँकेची २६ वी सर्व साधारण सभा मंगळवार ता. २१ सप्टेंबर १९३७ रोजी दुपारी २-३० वाजता (स्टॅ. टा) तिच्या राजिस्टर्ड ऑफिसात-आपॉलो रस्ता, मुंबई-सालील कामाकरिता भरविण्यात येणार आहे

- (१) ३० जून १९३७ अखेर संपणाऱ्या वर्षाचे तपासलेले हिशेब व डिरेक्टराचा रिपोर्ट स्वीकारणे
- (२) नफ्याची वाटणी (डिव्हिडंड) ठरविणे.
- (३) डिरेक्टराची निवडणूक करणे.
- (४) ऑडिटर्स नेमून त्यांचे वेतन ठरविणे.
- (५) डिरेक्टरांच्या निवडणुकी संबंधीचे नियमांत सालील प्रमाणे दुरुस्ती करण्यासंबंधीचा विचार करणे व योग्य वाटल्यास त्याचा स्वीकार करणेः—

- (अ) नियम नं. ३ पॅराग्राफ नं. ३ च्या पूर्वी सालीलप्रमाणे नवीन वाक्य घालणे
“ शेतकरी सस्थातर्फे निवडून येणाऱ्या डिरेक्टरांची निवडणूक एक वर्षाआड करण्यांत येईल ”
- (ब) नियम नं. ५, ओळ १ मधील “ प्रत्येक वर्षी ” या शब्दाऐवजी “ एक वर्षाआड ” हे शब्द घालावे.
- (क) नियम नं. ७, ओळ १ मधील “ दर वर्षी ” या शब्दाऐवजी “ एक वर्षाआड ” हे शब्द घालावे.
- (द) नियम नं. ३ मध्ये ज्या ज्या ठिकाणी “ सहागार ” असा शब्द आला असेल त्या त्या ठिकाणी “ शाखा ” हा शब्द घालावा.

मुंबई, }
ता. १८८ ३७. }
बोर्डाच्या हुकुमावरून,
वैकुण्ठ ल. मेहता.
मॅनेजिंग डिरेक्टर.
भागांच्या तबदीलीचे काम (ट्रान्सफर बुके) २२ सप्टेंबर ते ३ ऑक्टोबर १९३७ पर्यंत (दोन्ही दिवस घरून) बंद राहील.

गव्हर्नमेंट सर्व्हिसेस महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., पुणे

नवें कार्यकारी मंडळ

वरील बँकेची वार्षिक साधारण सभा ता. २९ ऑगस्ट १९३७ रोजी होऊन खालील सभासद नवीन कार्यकारी मंडळांत निवडून आले.

सहाय्यकार मंडळ—(१) श्री. ज्ञा. उ. मांढरे, (२) प्र. रा. फडणीस व (३) रा. म. येरी.

कार्यकारी मंडळ—(१) श्री. ग. गं. आळकर, (२) प्र. वा. गुंजटकर, (३) मु. शं. गुते, (४) द्या. ज. कावळे, (५) वि. न. खुरद, (६) गो. गु. कुळकर्णी, (७) चि. व. लागवणकर, (८) रा. य. नाईक व (९) पु. ग. विद्दास हिशेब तपासनीस—(१) श्री. वा. शं. गारे व (२) दा. मो. मोघे.

प. खानदेश जिल्हा को इन्स्टिट्यूट, धुळे

ता. १ व ३ ऑगस्ट १९३७ रोजी अनुक्रमे धुळे व नडुरवार येथे मे. असि. रजिष्ट्रारसाहेब को सोसायटीज, खानदेश विभाग, याचे अध्यक्षतेसाली सहकारी सात्यातील सर्व ऑफिसर्स, प्रोपागंडा ऑफिसर, सुपरवायझर्स व बँक इन्स्पेक्टर यांची फील्डवर्कर्स कॉन्फरन्स भरली होती

या सभेमध्ये वॉरंट सोसायट्या कशा सुधारतां येतील, चालू वर्षाकरिता कर्ज देण्याचे धोरण, थकलेली कर्जबाकी लवकर कशी वसूल करतां येईल या व इतर अशाच महत्त्वाच्या प्रश्नांचा उहापोह करण्यांत आला मे. असि. रजिष्ट्रारसाहेबानां आलेल्या सर्व मंडळींना खुल्या अंत.करणाने व मनमोकळेपणाने आपापले विचार मांडण्याची मोकळीक दिली होती त्यामुळे सर्वांनी मनापासून सभेत भाग घेतला व सर्व प्रश्नांचा सर्वतोपरी विचार केला गेला

नागपूर प्रीमियर को. हौ. सोसायटी लि., नागपूर

नागपूर प्रीमियर को. हौसिंग सोसायटीच्या सभासदाची संख्या अहवालाचे वर्षी ६१ नी वाढून ती २४६ झाली. भाग. भांडवल २३,९०० रु. नी वाढून ते ८३,१०० रु. झाले. सोसायटीकडील कायम ठेवीत ५० हजारांची भर पडली. तिला ठेवीवर थावा लागणारा व्याजाचा दर इतर जुन्या व मोठ्या बँकास व्याख्या लागणाऱ्या दराप्रमाणेच अल्प आहे, ही उल्लेखनीय गोष्ट आहे प्रातिक सहकारी बँकेच्या कर्जाचे हप्त्यापेक्षा सोसायटीने सुमारे ३६३ हजार ज्यास्त रुपये बँकेकडे भरणा केलेले आहेत. भागीदारास ५% दराने डिव्हिडंड वाटण्याकरिता ३७०४ ६-९ रु. मजूर झाले. सोसायटीने केलेली कर्जफेड, जिकडे अल्प व्याजाच्या दराने येणारा ठेवीचा ओघ, तिने भक्कम तारणावर दिलेल्या कर्जांची सुरक्षितता, ह्या सर्वच गोष्टी अभिमानास्पद असून, सोसायटीच्या भरभराटीच्या निदर्शक आहेत

नाशिक जिल्हा को. लॅंड मॉर्गेज बँक लि.

(वार्षिक सभा. ता. १२-९-३७)

वरील बँकेकडे १९३६-३७ मध्ये १ लक्ष, ८२ हजार रुपयाचे कर्जमागणीचे ८६ नवीन अर्ज आले एकूण मंजूर झालेल्या ५०३ हजार रुपयाच्या कर्जापैकी १७ सभासदाना २४ हजार रु. कर्ज वाटण्यांत आले आहे यापैकी २५० रु. सेरीज बाकी सर्व कर्ज जुन्या कर्जफेडीकरिता दिलेले आहे सावकारांकडून ३३ हजार रुपयांची सूट बँकेने मिळवून दिली गेल्या साली बँकेस १,००० रु. तोटा आला होता, अहवालाचे वर्षातील तोटा ७६० रु. आहे बँकेची प्रगति समाधानकारक होत असून, कर्जांची संख्या वाढिल, त्या मानाने बँकेस आपला तोटा बऱ्याच मोठ्या प्रमाणात कमी करता येईल व हळुहळू ती स्वतःचे पायावर उभी गहू शकेल. अहवालाचे वर्षी सरदार एन. जी. विंचूरकर, बी. ए. एम. एल. ए. हे बँकेचे अध्यक्ष होते.

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच ‘कॉमनवेलथ’ ने सर्व विमा सस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल. एल. बी,
मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेलथ अँड अरन्स कंपनी, लिमिटेड
११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहितीकरिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“अर्थ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्यांचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.

किं १ रु (ट. स. निराळा)

व्यवस्थापक, ‘अर्थ’ ग्रन्थमाला,
पुणे २.

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ **महिंद्रकर ब्रदर्स** ★

यांचे येथे आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.

बुधवार चौक, पुणे

इतिहास मंडळांत रा व जोशी ह्यांचे तैलचित्र
 के. वा. राववहादुर गणेश व्यंकटेश जोशी हे भारत इतिहास
 मंडळाचे पहिले अध्यक्ष होते आणि त्यांच्या स्मरणार्थ प्रो. पिंपळ-
 खरे ह्यांनी तयार केलेल्या तैलचित्राचे अनावरण, प्रांतिक विधि
 मंडळाचे अध्यक्ष, श्री. मावळणकर, ह्यांच्या हस्ते गेल्या रविवारी
 झाले. श्री. तात्यासाहेब केळकर, प्रो. काळे, प्रो. पोतदार, श्री. शंकर-
 राव वैद्य व अध्यक्ष ह्यांनी राववहादुर जोशाच्या गुणांचे वर्णन
 केले राववहादुर जोशी हे न्यायमूर्ति रानडे ह्यांचे शिष्य असून
 आपल्या गुरुप्रमाणेच विद्याव्यासंगी व निगवी होते. इतिहास व
 अर्थशास्त्र ह्या विषयाचा त्यांस विलक्षण नाद असून भारतीय
 अर्थशास्त्राचे त्यांनी सूक्ष्म अध्ययन केले होते. हिंदुस्थानच्या
 विशिष्ट परिस्थितीत इंग्लंडमध्ये मान्य झालेले व आमचेकडील
 कॉलेजात शिकवले जाणारे अर्थशास्त्र निरुपयोगी असल्याने हिदी
 उद्योगधंदे व व्यापार ह्यांच्या अभिवृद्धीस पोषक होईल असेच
 अर्थशास्त्र येथे आवश्यक आहे, ही न्यायमूर्ति रानडेयांची शिक-
 वण राववहादुर जोशांच्या मनावर पक्की बिंबली होती. ह्या
 कारणाने इतिहास व अर्थशास्त्र ह्याचा त्यांनी बारकाईने अभ्यास
 केला होता. राज्यकारभार व आर्थिक व्यवसाय ह्याविषयी त्यास
 जितकी बारीक माहिती असे तितकी सरकारी अधिकाऱ्यांसहि नसे.
 त्यामुळे त्यांचे लेख आदरणीय होत. वेल्बी कमिशनपुढे
 साक्ष देण्यासाठी चार हिंदी-पुढारी विलायतेस गेले होते,
 त्यामध्ये ना. गोखले हे एक होते. न्यायमूर्ति रानडेयांच्या
 सांगण्यावरून त्यांनी राववहादुर जोशी ह्यांच्याशी विचारविनि-
 मय करून आपली साक्ष तयार केली. हिदी अर्थशास्त्राची
 माहिती असणारी अभ्यासू मंडळी आजच्या परिस्थितीत आप-
 ण्यास विशेषच हवी आहेत, तेव्हा तरुण पिढीने राववहादुर
 जोशांच्या आस्थेवाइक वृत्तीचे अनुकरण अवश्य केले पाहिजे.
 प्रो. काळे ह्यांचे वरील आषयाचे भाषण झाले. श्री. मावळणकर
 ह्यांनी राववहादुर जोशी याची साधी रहाणी, उच्च ध्येयवादित्व व
 करारीपणा इत्यादि गुणाची प्रशंसा केली आणि राजकीय मत-
 भेद असले तरी सर्वांनी एकमेकांविषयी आदर बाळगून राष्ट्राच्या
 प्रगतीस सहाय्य करावे असे सांगितले

पांच व दहा रुपयांच्या चलनी नोटा

(मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रीजच्या चिटणिसांनी कंट्रोलर
 ऑफ करन्सी, मुंबई, ह्यास एक पत्र पाठवून, पांच व दहा रुपये किंम-
 तीच्या चलनी नोटासंबंधी सूचना केल्या आहेत उपरिनिर्दिष्ट पत्रातील
 सूचनांचा सारांश येथे दिला आहे.)

(१) पांच रुपयांच्या नोटेचा नंबर तिच्या मध्यावर छाप-
 लेला असतो. नोटाची घडी करण्याची लोकास सर्वसाधारणपणे
 सवय असते व ह्यामुळे नोटावरील नंबर पुसट होतो. नवीन नोटा
 काढताना, हा नंबर परस्पर समोरच्या दोन कोपऱ्यात छापण्यात
 यावा. नोटाचे दोन तुकडे झाले तरी त्या तुकड्याचे बदली
 नवीन नोटा त्यामुळे मिळू शकेल.

(२) पांच रुपयांच्या नोटेप्रमाणे दहा रुपयांच्या नोटेवरहि
 नंबर दोन ठिकाणी छापण्यात यावा.

(३) ब्रह्मदेशाकरिता काढलेल्या नोटावरील त्या सवधातील
 सूचना पुरेशी ठळक दिसत नाही. नोटाशी नेहेमी व्यवहार अस-
 णारासहि ही अक्षरे चटकन दिसत नाहीत. ब्रह्मदेशाच्या नोटा
 सहज ओळखल्या जाव्या, अशी त्याची छपाई होणे जरूर आहे.

(४) वरील सूचना योग्य त्या अधिकाऱ्याकडे जरूर त्या
 तजविर्जासाठी पाठविण्यांत याव्या.

मुंबई इलाख्यातील सहकारी चळवळींच्या केंद्रस्थानी
 असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉव्हिन्शियल कोऑपरेटिव्ह

बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी—अपोलो रस्ता, कोट मुंबई.

शाखा

१ बारामती (जि पुणे)	१६ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सातारा („ सातारा)	१७ विरमगांव („ अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर („ „)	१८ धुळे („ प. सानदेश)
४ कन्हाड („ „)	१९ दोंडाईचे („ „)
५ तासगांव („ „)	२० शिरपूर („ „)
६ किलोस्करवाडी („ „)	२१ शहादे („ „)
७ शिराळे („ „)	२२ नदुरवार („ „)
८ कोरेगाव („ „)	२३ साकी („ „)
९ चाई („ „)	२४ शिंदखेडे („ „)
१० अहमदनगर („ अहमदनगर)	२५ तळोद („ „)
११ शेवगांव („ „)	२६ मालेगांव („ नाशिक)
१२ कोपरगांव („ „)	२७ सटाणा („ „)
१३ भिवडी („ ठाणे)	२८ कळवण („ „)
१४ पालघर („ „)	२९ दोहद („ पंचमहाल)
१५ कल्याण („ „)	३० कालोल („ „)

खेळते भांडवल रु. २०००००००० चे वर

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेविंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

फक्त नोंदलेल्या सहकारी पतपेढ्यांनाच कर्जे

दिलीं जातात.

शिवाय

इलाख्यातील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हुंडीचा
 व्यवहार केला जातो.

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्प-
 न्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरिता हेड ऑफिस अगर शाखा-
 कचेऱ्यांस लिहा

व्ही. एल. मेहता,
 मॅनेजिंग डायरेक्टर.

कपाशीच्या पिकांत वाढ

—:०:—

मागणी व पुरवठा ह्यांत तफावत पडेल काय ?

कपाशीची लागवड जगामध्ये ज्या प्रमाणांत वाढली आहे, त्या प्रमाणांत तिचा उठाव होण्याचा संभव नाही. ह्या कारणाने बराच माल शिलक पडून राहण्याची भीति आहे

जगातील पांची सहामधील देशांत कपाशीची लागवड गेल्या सालाचे मानाने थंडा ज्यास्त झाली आहे. १९३६ सालाशी तुलना केली असता, अमेरिकेंत कपाशीने १० टक्के अधिक क्षेत्र व्यापले आहे, इजिप्तमधील लागवड १५ टक्क्यांनी वाढली आहे व हिंदी कपाशीचे उत्पादनही ५ टक्के अधिक भरेल, अशी अपेक्षा आहे चीन व ब्राझील ह्या देशांत अशीच परिस्थिति आहे. इतर देशहि आपल्या देशांत कपाशीच्या पिकास प्रोत्साहन देत आहेत

येत्या मोसमातील उत्पादनाचा अंदाज सालीलप्रमाणे करण्यांत आला आहे:—

कपाशीच्या पिकाचे अदाजी उत्पादन

(१ गासडी=४७८ पौंड वजन)

देश	गासड्या (हजार)
अमेरिका	१५,५००
हिंदुस्थान	५,६००
चीन	३,८००
रशिया	३,२५०
ब्राझील	१,९००
इजिप्त	२,२००
आफ्रिका	८००

एकूण ३५,२००

जगातील एकूण कपाशीच्या उत्पादनात अमेरिकेचे महत्त्व केवढे मोठे आहे, ह्याची कल्पना वरील आकड्यांवरून येईल.

गेल्या वर्षी कपाशीचा सप झाला तेवढा येत्या मोसमात होण्याची सात्री वाटत नाही. आंतरराष्ट्रीय व्यापारावरील कृत्रिम बंधने, स्थैर्याची अशाश्वती, तुटीची अंदाजपत्रके, राष्ट्रसंरक्षणाकरिता युद्धाची पूर्वतयारी, इत्यादि अनेक अडचणी अद्याप प्रगतीच्या मार्गांत आहेत मागणीचे मानाने कपाशीचा पुरवठा जास्त होण्याचा सध्या तरी रंग दिसतो. एकाद्या देशातील पिकाची प्रतिकूल हवा पाण्यामुळे नासाडी झाली, तरी एकूण पुरवठ्यावर त्याचा मोठा परिणाम घडण्याचा संभव नाही. ह्या कारणाने कपाशीच्या बाजारभावास तेजी येण्याचे मार्गांत अडथळे आहेत मागणी व पुरवठा ह्यामध्ये फार मोठी तफावत पडल्यास बाजारभाव मदीचेच रहातील हे उघड आहे.

हिंदुस्थान सरकारचे कर्ज

हिंदुस्थान सरकारास एकूण ११६० कोटी रुपये कर्ज आहे. महायुद्धाकरिता सरकारने दिलेली देणगी, नव्या दिछीची मांडणी, विजगापट्टम बदरावर केलेला सर्च, इत्यादि अनुत्पादक कार्याप्रित्यर्थ १७८ कोटी रुपयांचे कर्ज उभारण्यात आले, त्यावर व्याज सुटत नाही एकूण कर्जापैकी ४८७ कोटी रुपये हिंदुस्थानांत उभारण्यांत आलेले असून बाकीचे कर्ज ग्रेट ब्रिटनमध्ये काढण्यांत आले आहे.

अर्थशास्त्र

लेखक:—प्रो. वा गो काळे व प्रो. व् गो कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारे ३००, किंमत तीन रुपये
ह्या ग्रंथांत अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धांतांचे विवेचन केले आहे.

“DAWN'S MENSORIUM” makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application. General Manager, “The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA.”

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी.

एरोयाफ मिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास माफतीरोड, 'दातेवाडी' ६१५ सदाशिव पेठ

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते. भेटा अगर लिहा:—

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार

चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे.

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवळ	१,००,०००
जमा असलेले भाडवळ	८४,१००
रिझर्व्ह फंड	४,८१९
इतर फंड	१,४०९
मुदतबंद ठेवी	१,९२,९२७
सेव्हिंग्स बँक ठेवी	७,८४२
मॅबरांकडून येणे असलेले कर्ज	२,७९,७८५
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात गुंतविलेली एकूण रक्कम	४१,९४७

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स विकत मिळतात. आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही. सोसायटी आपल्या मॅबराना त्याच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	३%
सरकारी कर्जरोखे	
५% करमाफ लोन (१९२५-५५)	१२०-६
५% (१९३९-४४) लोन	१०५-१४
४% १९२३	१०८-६
३ ३/४% विनमुदत	९७-४
३ ३/४% १९२७-५०	१०६-१३
२ ३/४% १९२८-५२	१००-६
निमसरकारी रोखे	
४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरटी व लांब मुदत)	१०९-८
४% मुचई म्युनिसिपल (लांब मुदत)	१०९-०
४% मुचई सिटी इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट बॉन्ड (७० वर्षे मुदत)	१०९-०
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३)	११२-०
५% म्हेसूर कर्ज (१९५५)	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कंसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा चसूल झालेले भांडवल व कंसाततरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०%	१४४-८
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०%	३१७-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६%	३१-२
इंपीरिअल बँक (५०) १२%	१५४०-०
चॅम्बे प्रॉ. बँक (५०) ५%	६१-०
रिसर्व्ह बँक (१००) ३ ३/४%	१२९-०

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४ ३/४%	१०३-८
पाचोरा-जामनेर (१००) ४ ३/४%	९५-०
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस १६०-०	
सापी व्हॅली (५००) ७ ३/४%	७७३-१२

वीज

बाबे टून्वे ऑर्डि (५०) १३%	१३६-९
कराची (१००) ९%	२७६-१४
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९%	२१२-८
टाटा पॉवर ऑर्डि (१०००) ५ ३/४%	१४२२-८
आंध्र व्हॅली ऑर्डि (१०००) ७ ३/४%	१६५५-०

इतर

बेलापुर शुगर (५०) ८ रु.	१७१-१४
इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट (१००-५०) २ रु.	५०-०
शिंब्या स्टीम (१५) १ रु.	२९-१०
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ४ आ.	४४-४
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस	४,९००-०
टाटा आयर्न प. प्रे. (१५०) ६%	२०१-४
टाटा आयर्न डु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ.	१६९-४
टाटा आयर्न ऑर्डि (७५) १० रु.	३४६-८
टाटा आयर्न डिफर्ड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पे.	१५१२-८

सोनं-चांदी-साखर

सोनं (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३४-११ ३/४
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	५१-४
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इन्डोवेटास	१५-८
केसर प्रत्येक मणास	१०-१४
सरया प्रत्येक मणास	१०-८

आवश्यकता है

वेवी इक बेचने के लिये हरएक शहरमें कनवेसरो की आवश्यकता है. वेतन अकोर्डिंग टू सेल्स मिलेगी ट्राविलिंग व फूडिंग अलाऊंस भी मिलेगा. नियम बहुत सरल है (नियमो के लिये एक आना का टिकट अवश्य भेजें).

—मैनेजिंग डाइरेक्टर साहब—

दी इक्स मैनुफेक्चरिंग कम्पनी लि.

(स्थापित १९१६) अमीनाबादपार्क-लखनऊ

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street, | 716 Sadashiv Peth,
Bombay | Poona City

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यत. विटाळदोष आणि गर्भाशयांत विषाड होणे होय आमचें औषध आर्टोमिक्स (आर्तवदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेलें असून ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगांवर अप्रतिम गुणदायक ठरलेलें आहे. धुपणी, विटाळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटांत कळा मारणे, अकार्ली गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोकें दुखणे, शौचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमखास गुण या आर्टोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टरांस मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत गुणामध्ये याची बरोबरी बाजारांतील इतर औषधे करू शकत नाहीत किंमत बाटलीस रु. २. ट. व १२ आणे निराळा एकदम तीन बाटल्या मागविणारांस टपालसर्च माफ

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते.—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिपार्टमेंट न ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

K. K. & Co.

Photographic Dealers
POONA.

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचें - सरकारमान्य
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे १
[माहितीपत्रक मागवा]

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई शास्त्रज्ञ तुळजाराम मोदी यांचें
देशी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान
रत्नागिरीच्या हूपस
आंब्याची शक्तिवर्धक **आंबा बफी**

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयांची मिठाई पुरवू शकू
तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

ऐक्य

ऐक्य संपादन मंडळाचें नियतकालिक

दर रविवारी प्रसिद्ध होते

संपादक:—न. गं. जोशी बी. ए., एलएल. बी.

वा. व. फक्त २ रु. १३ आ.

मांवांत २ रु.

स्वतंत्र व निःपक्षपाती राजकारण, सामाजिक व औद्योगिक वगैरे विषयांवर माहितीयुक्त व अभ्यासपूर्ण लेख, महत्त्वाचें व विविध शहर, जिल्हा आणि संस्थानवृत्त आणि प्रसंगोचित व नानाविध चित्रे याबद्दल या पत्राची प्रसिद्धी आहे.

जाहिरातीचें उत्तम साधन

लिहा किंवा भेटा.—मं. ऐक्य, सातारा

डॉ. जोशी म्हणजे जी. जी. ब्रदर्सची
मलमें—त्वचा रोगांवर अत्यंत लवकर गुण देतात.
इकनास १॥६. गरिबास फुकट १८९ सदाशिव, पुणे.

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books, General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and Foreign periodicals
- (4) We procure any book published anywhere and supply it at publisher's price

The Co-operators' Book Depot.

9, BAKEHOUSE LANE,
FORT, BOMBAY.

The Only Book Depot of its Kind in India.

Specialising in

Books on Economics, Co-operation, Banking and Finance, Accountancy and Auditing, Commerce, Business Organisation, Rural Reconstruction and allied Subjects.

Books on all Subjects and of all Publishers in India; England and America are readily supplied at the published Prices.

मनपसंत काम

रिसबूड ब्रदर्स-टेलर्स

सदाशिव हौदानजीक :::: पुणे

वक्तशीरपणाची गॅरंटी

माधव सोमण ब्रदर्स

पावसाळी कोट व छत्र्या

लक्ष्मी रोड

धोतरजोडी, शर्टिंग व कोटिंगचा भरपूर स्टॉक

पुणे २

हे पत्र पुणे, पठ भावुक व. नं. ९१५११ आयमण छापखान्यात रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिले, व
रा. श्रीपाद कामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाविवाह', मांबुडा, प्र. नं. ९२५१३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.